

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра політології і державного управління**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету суспільних наук

/Остапець Ю.О./

«29» вересня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	052 Політологія (ОС магістр)
Освітня програма	Політологія
Статус дисципліни	Вибіркова
Мова навчання	Українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Міграційна політика Європейського Союзу» для здобувачів вищої освіти галузі знань **05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 052 Політологія** освітньої програми **Політологія**.

Розробник: Сурніна-Далекорей О.А., доцент, кандидат політичних наук, доцент кафедри політології і державного управління.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри політології і державного управління

протокол № 14 від 27 червня 2023 р.

Завідувач кафедри Ключкович А.Ю.

Схвалено науково-методичною комісією факультету суспільних наук

протокол № 08 від 29 червня 2023 р.

Голова науково-методичної комісії Попадич О.О.

© Сурніна-Далекорей О.А., 2023 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2023 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	1-ий	1-ий
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин: для денної форми навчання: 2,3 аудиторних – 42 самостійної роботи студента – 78	1-ий	1-ий
	Лекції:	
	24	10
	Практичні (семінарські):	
	18	4
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	78	106

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Міграційна політика Європейського Союзу**» є набуття магістрантами цілісного і комплексного уявлення про реалізацію спільної міграційної політики на рівні ЄС (про її завдання, напрями, правові, політичні та інституційні механізми), поглиблення знань особливостей процесів інтеграції та комунітаризації в сфері міграційної політики та політики надання притулку в ЄС.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

1) загальних компетентностей:

- здатність розв'язувати складні задачі і проблеми дослідницького та/або інноваційного характеру у політичній сфері, що характеризуються невизначеністю умов і вимог, із застосуванням фахових досліджень та/або здійснення інновацій (ІК*);
- здатність проводити дослідження на відповідному рівні (ЗК-02)
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК-04);
- здатність спілкуватися іноземною мовою у процесі професійної та наукової комунікації, працювати у міжнародному контексті (ЗК-08);

- дотримання засад толерантності та поваги до різноманітності і мультикультурності. (ЗК-10);
 - знання предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК-12)
- 2) спеціальних компетентностей:
- усвідомлення природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації (СК-01);
 - здатність комплексно аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування (СК-04);
 - спроможність ефективно виконувати політико-організаційні, експертно-аналітичні та консультативні функції на національному та міжнародному рівні (СК-07);
 - здатність вирішувати задачі політико-адміністративного управління та менеджменту на міжнародному, національному, регіональному та місцевому рівнях (СК-09);
 - здатність застосовувати теорії ідентичності та міграції, європейські моделі етнополітики для ефективного управління етнодемографічною сферою політики, попередження та вирішення етнополітичних конфліктів (СК-13).

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Політологія», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	ПРН-02
приймати ефективні рішення з питань політики, політичних наук і дотичних проблем, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати розвиток політичних процесів; визначати фактори, що впливають на них і на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки політичних рішень	ПРН-04
критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів	ПРН-06
брати участь у дослідженні та у практичній діяльності щодо врегулювання, вирішення та попередження міжнародних конфліктів та криз, зокрема міграційного та етнополітичного характерів, вироблення відповідних рекомендацій національним та регіональним органам влади, міжнародним організаціям, іншим стейкхолдерам щодо збереження політичної та міжнародної стабільності	ПРН-15
застосовувати сучасні технології розробки, включно використання сучасних інформаційних систем та мереж у наукових дослідженнях та практичній політиці, для здійснення моніторингу соціально-політичної стабільності у громадах, регіонах України та Центральної Європи загалом	ПРН-19

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Міграційна політика Європейського Союзу»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
володіти навичками аналізу концептуальної і нормативно-правової основи реалізації міграційної політики в країнах Європейського Союзу	ПРН-02
уміти визначати фактори, що впливають на розробку та реалізацію заходів міграційної політики ЄС; аналізувати і порівнювати альтернативи таких заходів; володіти навичками оцінки можливих ризиків і обмежень заходів міграційної політики в країнах ЄС	ПРН-04
уміти демонструвати здатність до пошуку та аналізу даних про міграційні процеси та міграційну політику в країнах Європейського Союзу, здійснювати оцінку напрямків і заходів міграційної політики	ПРН-06
уміти визначати можливі ризики і обмеження при реалізації міграційної політики ЄС, формулювати пропозиції щодо вирішення актуальних міграційних проблем	ПРН-15
володіти навичками вивчення статистичних даних щодо міграційних процесів в країнах ЄС	ПРН-19

4. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- залік;
- письмове тестування;
- аналітичне есе;
- аналітичний реферат;
- презентація результатів виконаної індивідуальної роботи студента.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виступ на семінарських заняттях, написання аналітичного есе, письмове тестування з теми.

Форма модульного контролю: письмова контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4		
5+10	5	5 + 10	5 + 10	50	100

T1, T2... - теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T5	T6	T7	T8	T9		
15	5 + 10	10	5	5	50	100

T1, T2... - теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	5	30	3	28
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	1	10		
Есе	1	10		
Реферат (аналітичне завдання)			1	22
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи.

Мінімальний поріг для допуску до модульної контрольної роботи становить 10 балів. Модульна контрольна робота складається з трьох запитань описово-аналітичного характеру.

Перше запитання покликане оцінити знання з тематичної проблематики відповідного модулю, яка надавалася на лекціях і обговорювалася на семінарських заняттях. Залежно від обсягу, послідовності викладу і орієнтуванні у тематичному матеріалі, перше запитання модульної контрольної роботи максимально може бути оцінене у 10 балів.

Друге запитання має на меті оцінити розуміння студентами досягнень та невдач ЄС в сфері управління міграцією (внутрішньою і зовнішньою) на наднаціональному рівні. Залежно від послідовності викладу і орієнтуванні у тематичному матеріалі, друге запитання модульної контрольної роботи максимально може бути оцінене у 15 балів.

Третє питання модульної контрольної роботи має творчо-аналітичний характер. Залежно від обґрунтованості аргументів і суб'єктивних висновків студента з визначеної проблематики, третє запитання модульної контрольної роботи максимально може бути оцінене у 25 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю.

Відповідно до «*Положення про порядок та методик проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті*» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання студентів оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує студент, який:

- всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує студент, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;

- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує студент, який:

- в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмний матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує студент, який:

- знає основний навчально-програмний матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;
- виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок;
- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує студент, який:

- володіє основним навчально-програмним матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється студенту, який:

- виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмного матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється студенту заочної форми навчання, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;
- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;
- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи студента протягом семестру.

Таблиця відповідності оцінок за різними шкалами

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		диференційована	недиференційована
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1

Тема 1. Становлення і розвиток міграційної політики Європейського Союзу

Основні рівні державної міграційної політики країн - членів ЄС. Чотири моделі міграційної політики ЄС. Особливості становлення міграційного законодавства та міграційної політики в країнах ЄС. Проблема правового регулювання міграційної політики. Початкові кроки вироблення спільних підходів у сфері міграції Шенгенської системи нормативних актів. Тенденції щодо уніфікації міграційної політики в 1990-х рр. XX ст. Вироблення єдиної політики відносно міграції в Амстердамському договорі. Перехід ЄС до моделі наддержавної міграційно-правової політики. Чотири ключові напрями формування комунітарної міграційної політики ЄС. Перехід ЄС від заходів контролю до регулювання міграції. Міграційна політика як елемент зовнішньої політики ЄС. Дублінська угода та Гаагська програма (2003 р.). Загальна європейська система притулку. Лісабонський договір 2009 р. як новий рівень гармонізації та уніфікації міграційної політики. Боротьба з нелегальною імміграцією та укладання міжнародних угод про реадмісію. Європейська міграційна криза 2015 р.

Тема 2. Міграційні процеси в Європі в 1950-1970-х роках XX століття

Імміграція всередині Європи в другій половині XX століття. Післявоєнна імміграція. Післявоєнна рееміграції з колоній. Міграційні потоки на території Західної Європи в 1950-1960-их рр. XX століття. Економічні чинники міграції. Досвід масової імміграції Великої Британії, Франції, Німеччини, Бельгії, Нідерландів і Швеції. Програма імпортування іноземної робочої сили в країнах ЄС. Національні міграційні служби. ФРН і Швеція як місця тяжіння потоків європейських мігрантів після другої світової війни. Країни з великою імміграцією в 1950-1970-их рр. : ФРН, Франція, Швейцарія, Швеція, Бельгія, Люксембург. Країни з масовою еміграцією в 1950-1970-их рр. : Італія, Іспанія, Португалія, Мальта, Греція, Ірландія, Фінляндія. Країни із незначною міграцією: Великобританія, Нідерланди, Австрія. Два основних типи економічної міграції 1) міграція між державами-членами; 2) імміграція з третіх країн. Два види трудової імміграції в 1970-х рр. в державах-членах ЄС: «імміграція за контрактом» (система ротації) і «імміграція з поселенням». Перші гастарбайтери. Зміни імміграційної політики ЄС в 1970-х рр. Державні програми стимулювання репатріації іноземців. Жорсткість імміграційної політики і зміна спрямованості міграційних потоків в країнах ЄС в кін. 1970-х – на поч. 1980-х рр.

Тема 3. Нормативно-правові основи регулювання міграції в Європейському Союзі

Основні суб'єкти нормативно-правового регулювання міграції в ЄС. Об'єкти регулювання. Універсальні міжнародні принципи і норми, в сфері регулювання міграції. Основні документи в сфері міграційної політики ЄС: Амстердамський договір (1997 г.) про внесення змін до Договору про Європейський Союз; 2) Договір про заснування Європейського Співтовариства; 3) Європейська конвенція про правовий статус трудящих-мігрантів (1977 р); 4) Конвенція Ради Європи «Про заходи щодо протидії торгівлі людьми» (2008 р). Уніфікація норм щодо протидії нелегальній міграції та посилення співпраці в сфері міграційної політики в Гаазької програмі (2004 р.) 10 основних принципів комюніке ЄК «Загальна імміграційна політика Європейського союзу: принципи, напрямки, інструменти». Пріоритети ЄС в сфері регулювання зовнішньої і внутрішньо-регіональної міграції в Стокгольмській програмі (2010-2014 рр.). Регламент

ЄК 539/2001 2001 г. «Про встановлення переліку третіх країн, громадяни яких повинні мати візу, і країн, громадяни яких звільняються від віз». Директива 2009/50 / ЄС (2009 г.) «Про встановлення умов в'їзду і перебування громадян третіх країн з метою висококваліфікованої праці» («блакитна карта»). Законодавство ЄС про обмеження нелегальної міграції: директива 2002/90 / ЄС від 28 листопада 2002 року, Рамкове рішення від 28 листопада 2002 р. Директива № 2014/36 «Про сезонних працівниках». Директива № 2014/66 «Про працівників, які прибули в рамках внутрішньо-корпоративного обміну». Директива ЕП і ЄК № 2011/9813 «Про процедуру отримання єдиного дозволу». Проблема застосування правових норм ЄС у сфері міграції.

Тема 4. Міграційна політика Європейського Союзу на сучасному етапі : основні напрямки

Європейська міграційна криза 2015 р. Проблема нерівномірного розподілу мігрантів у ЄС. Реалізація принципу квотного розподілу мігрантів. Скарги стосовно міграційної політики ЄС та квот на мігрантів Словаччини та Угорщини. Реформування системи надання «Блакитної карти». Проблема розширення прав працівників-мігрантів шляхом запровадження дозволу на вільне пересування по всій території ЄС. Складові частини сучасної міграційної політики ЄС: інтенсифікація боротьби з нелегальною міграцією; підтримка і стимулювання легальної міграції; позиціонування імміграції як важливого елемента відносин ЄС з країнами походження і транзиту іммігрантів; інтеграція постійно проживаючих іммігрантів в суспільство приймаючої держави-члена ЄС. Основні принципи сучасної міграційної політики ЄС: транспарентність і раціональність; диференціація прав мігрантів в залежності від терміну їх проживання в ЄС; вдосконалення процедури подачі клопотань про в'їзд і їх оцінки. Проблема інтеграції міграційної політики ЄС в загальну зовнішню політику ЄС щодо третіх країн. Міграційна карта Євросоюзу на сучасному етапі. Німецьке Бюро по недискримінації в правах. Французька Рада з питань рівності в правах і боротьбі проти дискримінації. Іспанська Вища рада по імміграційній політиці. Італійський Комітет з міграції. Антиміграційні рухи в ЄС (PEGIDA, «Закриті кордони»).

МОДУЛЬ 2

Тема 5. Права і статус легальних мігрантів в ЄС

Гармонізація прав легальних мігрантів в ЄС. Чотири основні елементи спільної міграційної політики ЄС: 1) співробітництво з третіми країнами, 2) загальна система притулку ЄС, 3) регулювання міграційних потоків, 4) справедливе ставлення до громадян третіх країн і їх прав. Відкритість міграційної політики ЄС і пов'язані з цим ризики. Директива 2003/86 / ЄС про право на сімейне возз'єднання і директива 2003/109 / ЄС про статус і права громадян третіх країн, які легально проживають на території ЄС більше п'яти років, як ключові інструменти, що регулюють права громадян третіх країн в ЄС. Проблема зближення правових статусів мігрантів з третіх країн і громадян ЄС.

Тенденція посилення умов натуралізації на початку 2000-х років. Резолюція ЄС про гармонізацію національних політик в області возз'єднання сім'ї. Особливості правового статусу легальних мігрантів в ЄС. Статус довгострокового резидента ЄС. Мовні тести як обов'язкова умова інтеграції для отримання статусу резидента ЄС. Концепція «цивільного громадянства» у міграційній політиці Європейського союзу (2003 рік). Основні причини видачі посвідки на тимчасове проживання в ЄС: возз'єднання сімей, працевлаштування, освіта, надання статусу біженця і субсидіарного (допоміжного) захисту. Невідповідності прав легальних мігрантів правам громадян ЄС.

Тема 6. Політика ЄС в сфері надання притулку

Статистика претендентів на притулок в країнах ЄС за 2000-2020-ті рр. Основи політики притулку. Дублінська конвенція. Саміт в Тампері. Положення про формування "загальної системи надання притулку", "уніфікованого статусу притулку та тимчасового захисту", "загальних мінімальних стандартів". Стандарти процедури надання притулку. Директива про "тимчасовий захист" (2001 р.). Сучасна правова основа політики притулку ЄС: 1) "директива по прийому" (2003 р.); 2) кваліфікаційна процедура (2005 р.), 3) Дублінський регламент. Система ЄВРОДАК (EURODAC) та дактилоскопічна база даних. Європейський фонд з прийому біженців. Визначення статусу біженця. Критика Управління Верховного Комісара ООН у справах біженців, неурядовими організаціями та громадянським суспільством правил надання притулку державами-членами ЄС. Новий "пакет політики притулку". Модернізація правової бази політики притулку. Основні проблеми на шляху формування загальної політики притулку. Країни ЄС з найбільш і найменш вигідними умовами прийому біженців. Рух протесту проти зайвої "лібералізації" стандартів прийому біженців в країнах ЄС. Відсутність солідарності держав-членів ЄС щодо розміщення біженців в обов'язковому порядку.

Тема 7. Політика ЄС по боротьбі із нелегальною міграцією

Політики ЄС по боротьбі з нелегальною міграцією в умовах сучасної міграційної кризи. Основні заходи ЄС по боротьбі з нелегальною міграцією. Посилення контролю за зовнішніми кордонами держав-членів ЄС. Система біометричних даних і електронного спостереження. Європейська система прикордонного спостереження ЄВРОСУР. Поділ кордонів за ступенем ризику в залежності від загрози незаконної імміграції та контрабанди. «План дій ЄС по боротьбі з контрабандою мігрантів (2015-2020 рр.)». Боротьба з причинами нелегальної міграції з третіх країн. Створення безпечних легальних каналів для міграції в ЄС. Загальна політика ЄС в сфері безпеки і оборони (CSDP). Політика ЄС щодо повернення мігрантів. Основні маршрути нелегальної міграції в Середземному морі. «EUNAVFOR MED Operation Sophia». Посилення зовнішнього виміру міграційної політики ЄС. Рамкові партнерства ЄС з третіми країнами - джерелами і транзитерами мігрантів. Методологія реалізації рамок партнерств з міграції. Регіональний фонд вкладень ЄС у зв'язку з кризою в Сирії («Madad»). Цільовий надзвичайний фонд допомоги країнам Африки. «Європейський план зовнішніх інвестицій» для країн з економікою, що розвивається.

Тема 8. Вплив міграції на політичну та соціально-економічну стабільність в країнах ЄС

Структурний, культурний, соціальний та ідентифікаційний вимір інтеграції мігрантів. Переважання структурного виміру інтеграції мігрантів в ЄС. Увага до економічної незалежності громадян з третіх країн і знання мови як пріоритетного напрямку в інтеграційних програмах країн ЄС. Соціо-культурна адаптація легальних мігрантів в ЄС. Провал політики мультикультуралізму в країнах ЄС. Нідерланди як приклад одного з найбільш жорстких законодавств в сфері надання громадянства та інтеграції мігрантів в ЄС. Проблеми дискримінації, соціального утримання і геттоїзації мігрантів. Позитивні зовнішні ефекти міграції на національні економіки країн ЄС. Негативні наслідки міграції на соціальні, політичні, культурні та економічні сфери життя країн ЄС: 1) неконструктивна економічна активність мігрантів; 2) зростання господарського хаосу; 3) посилення соціальної напруженості; 4) виникнення міжнаціональних, міжетнічних, міжконфесійних конфліктів; 5) погіршення криміногенної ситуації; 6) відтік частини грошових доходів. Невдоволення і агресія з боку місцевого населення країн ЄС по відношенню до мігрантів. Механізми ЄС з нейтралізації негативних наслідків міграції та пом'якшення соціальної напруженості в зв'язку з нею.

Тема 9. Міграційна політика країн Вишеградської групи

Позиція країн Вишеградської групи щодо міграційної політики ЄС в умовах кризи. "Перенесення акценту політики ЄС з проблем міграції на безпеку і прикордонний контроль". Проблема забезпечення цілісності і непорушності шенгенської системи. Нові заходи для посилення ефективності Агентства прикордонної і берегової охорони. Критика керівництва В4 політики відновлення контролю на внутрішніх кордонах ЄС і проекту "міні-Шенген". Протест Словаччини, Польщі, Чехії та Угорщини проти введення механізму розподілу і санкцій за відмову від зобов'язань по розселенню біженців та «Мальтійської декларації». Заклик до «гнучкої солідарності» країн В4. Основні складові проекту вирішення міграційної кризи з боку країн В4: 1) розробка спеціальних заходів і законодавчих ініціатив для інтеграції інструментів CFSP і політики розвитку; 2) збільшення фінансової, технічної та консультативної допомоги країнам виходу і транзиту мігрантів; 3) реалізація концепції "гарячих пунктів" - центрів прийому шукачів притулку за межами ЄС. Заклики лідерів В4 до ренаціоналізації міграційної політики ЄС. Послідовне відстоювання країнами В4 принципу консенсусу в ухваленні рішень з питань міграційної політики.

5.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
Модуль 1						
Тема 1. Становлення і розвиток міграційної політики Європейського Союзу	12	2	2			8
Тема 2. Міграційна ситуація в Європі в 1950-1970-х рр. XX століття	11	2	2			7
Тема 3. Нормативно-правові основи регулювання міграції в Європейському Союзі	14	2	2			10
Тема 4. Міграційна політика Європейського Союзу на сучасному етапі : основні напрямки	16	4	2			10
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	55	12	8			
Модуль 2						
Тема 5. Права і статус легальних мігрантів в ЄС	12	2	2			8
Тема 6. Політика ЄС в сфері надання притулку	11	2	2			7
Тема 7. Політика ЄС по боротьбі із нелегальною міграцією	14	2	2			10
Тема 8. Вплив міграції на політичну та соціально-економічну стабільність в країнах ЄС	14	2	2			10

Тема 9. Міграційна політика країн Вишеградської групи	12	2	2			8
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	65	12	10			
Разом за семестр	120	24	18			78

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Форма навчання: заочна				
	Усього	у тому числі			
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
Тема 1. Становлення і розвиток міграційної політики Європейського Союзу	12	2			10
Тема 2. Міграційна ситуація в Європі в 1950-1970-х рр. XX століття	12				12
Тема 3. Нормативно-правові основи регулювання міграції в Європейському Союзі	14		2		12
Тема 4. Міграційна політика Європейського Союзу на сучасному етапі : основні напрямки	14	2			12
Тема 5. Права і статус легальних мігрантів в ЄС	14	2			12
Тема 6. Політика ЄС в сфері надання притулку	12				12
Тема 7. Політика ЄС по боротьбі із нелегальною міграцією	14	2			12
Тема 8. Вплив міграції на політичну та соціально-економічну стабільність в країнах ЄС	14	2			12
Тема 9. Міграційна політика країн Вишеградської групи	14		2		12
Разом за семестр	120	10	4		106

5.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Становлення і розвиток міграційної політики Європейського Союзу	2	
2	Міграційна ситуація в Європі в 1950-1970-их рр. XX століття	2	
3	Нормативно-правові основи регулювання міграції в Європейському Союзі	2	2
4	Міграційна політика Європейського Союзу на сучасному етапі : основні напрямки	2	
5	Права і статус легальних мігрантів в ЄС	2	
6	Політика ЄС в сфері надання притулку	2	

7	Політика ЄС по боротьбі із нелегальною міграцією	2	
8	Вплив міграції на політичну та соціально-економічну стабільність в країнах ЄС	2	
9	Міграційна політика країн Вишеградської групи	2	2
Разом		18	4

5.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Становлення і розвиток міграційної політики Європейського Союзу	8	10
2	Міграційна ситуація в Європі в 1950-1970-их рр. XX століття	7	12
3	Нормативно-правові основи регулювання міграції в Європейському Союзі	10	12
4	Міграційна політика Європейського Союзу на сучасному етапі : основні напрямки	10	12
5	Права і статус легальних мігрантів в ЄС	8	12
6	Політика ЄС в сфері надання притулку	7	12
7	Політика ЄС по боротьбі із нелегальною міграцією	10	12
8	Вплив міграції на політичну та соціально-економічну стабільність в країнах ЄС	10	12
9	Міграційна політика країн Вишеградської групи	8	12
Разом		78	106

5.5. Індивідуальне завдання

Індивідуальне завдання з навчальної дисципліни «Міграційна політика Європейського Союзу» носить самостійний характер виконання окреслених завдань і тематично охоплює загальне змістовне навантаження з навчального курсу. Індивідуальне завдання студента виконується під час 2 модулю і може бути оцінене максимально у 22 бали. Воно включає виконання аналітичного завдання за визначеною темою.

Студент вільно обирає тематику з числа тем, які пропонуються планами семінарських занять, або узгоджує з викладачем ініціативну тематику. Наступний етап самостійної роботи – студент здійснює бібліографічний пошук, використовуючи бібліотечні фонди або Інтернет-ресурси. Також складає план презентації або ставить питання, на які треба отримати аргументовану відповідь. Опанувавши джерела за темою, студент розкриває зміст питань та представляє виконану роботу. Обсяг презентації – 10-15 слайдів, текст доповіді – 4-6 стандартних сторінок, набраних на комп'ютері.

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Демчишина В.Р. Принципи міграційної політики Європейського Союзу. Часопис Київського університету права. 2018. №4. С. 325-328.
2. Заставна О. Міграційна політика ЄС у контексті безпеки країн Європейського Союзу. *Міжнародне право*. 2021. №1. С.276-281

3. Міграційна політика Європейського союзу: виклики та уроки для України / О. А. Малиновська. К. : НІСД, 2014. 48 с.
4. Мушак Н.Б. Правові засади імміграційної політики Європейського Союзу. *Альманах права. Правовий світогляд: людина і право* (До 65-річчя Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України). К., 2014. Вип. 5. С. 276–281.
5. Пак А. К. Проблеми міграційної політики європейських країн і шляхи їх вирішення. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна*. 2017. № 6. С. 54–57.
6. Пономарьова О.П. Правове регулювання порядку перетинання кордонів країн шенгенської зони (не) громадянами ЄС. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2013. № 1. С. 35–42.
7. Чернега О.Б., Яковенко Ю.В. Міграційна політика ЄС: тенденції формування міграційних потоків та механізми вдосконалення. *Економіка та суспільство*. 2020. №22. С.74-79.
8. Юськів Б. Н. Криза міграційної системи ЄС як виклик безпеки європейської регіональної системи міжнародних відносин. *Міжнародні відносини. Серія «Політичні науки»*. 2017. № 15. С. 17-24.

Допоміжна література

1. Андрейко В. Розвиток міграційних процесів в Європі та Україна. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Історія»*. 2019. Вип. 2 (41). С. 134-142.
2. Бобильов В. В. Міграційна політика (сутність, структурна будова, основні типи). *Влада*. 2009. С. 61-64.
3. Гаврушко Ю.Ф. Особливості правового режиму ЄС щодо робітників – мігрантів в третій країні. *Український часопис міжнародного права*. 2004. № 3. С. 18–24.
4. Вітман К. М. Міграційний криза як виклик етнополітичної безпеки Євросоюзу. *Міграційна політика ЄС: стан, виклики та перспективи: науково-практич. симпозиум*. Одеса, 2015. С. 18-25.
5. Дергач А.В. Регулювання міграційних процесів в сучасних умовах. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 23 С. 163–168.
6. Заставна О. Міграційна політика ЄС у контексті безпеки країн Європейсько Союзу. *Міжнародне право*. 2021.1. С. 276 – 281.
7. Краєвська О.А. Міграційна політика Європейського Союзу: політико-правовий аспект. *Грані*. 2011. № 5 (79). С. 141–149.
8. Кормич А.І. Правова регламентація міграційної політики ЄС: обумовленість та значення. *Правове життя сучасної України : у 3 т. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 15 трав. 2020 р.) / відп. ред. М. Р. Аракелян*. Одеса : Гельветика, 2020. Т. 1. С. 108-111.
9. Макаруха З Гармонізація процесуального права притулку в рамках ЄС. *Вісник Академії правових наук України*. 2010. №1. С. 215–225.
10. Мушак Н.Б. Свобода пересування осіб як одне із фундаментальних прав громадян Європейського Союзу. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. Київ: Ін-т міжнар. відносин, 2013, № Вип. 117, Ч. 1. С. 105–113.
11. Основи права Європейського Союзу: нормативні матеріали / за заг. ред. М. В. Буроменського. Х.: Право, 2015. 328 с.
12. Оврамець М.А. Діяльність керівних органів ЄС у сфері контролю міграцій. *Проблеми міжнародних відносин*. 2013. Вип. 7. С. 122–142.
13. Проценко О. Міграційна політика Європейського Союзу. *Міжнародне право*. 2020.11. С. 302 – 306.
14. Шамраєва В.М. Основні етапи формування спільної міграційної політики ЄС. *Державне будівництво*. 2009. № 1. С. 25–32.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Вімон П. Міграція в Європі: подолання кризи солідарності. Брюссель, 2017. URL: <http://carnegie.ru/2017/02/09/ru-pub-67923>
2. ЄС має право «диктувати» країнам квоти на мігрантів – рішення Євросуду. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/2299822-esmae-pravo-diktuvati-krainam-kvoti-na-migrantiv-risenna-evrosudu.html>
3. Конвенція про статус біженців (Женевська конвенція) від 28 липня 1951 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_011
4. Солодько А., Фітисова А. Міграційна криза в ЄС: статистика та аналіз політики. Довідкова інформація офіційного сайту Аналітичного центру CEDOS. URL: <http://www.cedos.org.ua/uk/migration/mihratsiina-kryza-v-yes-statystyka-ta-analiz-polityky>.
5. Стрілець М. Політика Європейського Союзу та провідних європейських держав щодо зниження рівня нелегальної міграції / Науково-дослідний центр проблем національної безпеки. URL: <http://nicpnb.ru/analytics/politika-evropejskogo-soyuzai-vedushhih-evropejskih-gosudarstv-po-snizheniyu-urovnyanelegalnoj-migratsii/>
6. Пірепт Б. Що зміниться у міграційній політиці ЄС у 2023 році. 2022. URL: <https://www.dw.com/uk/so-zminita-u-migracijnij-politici-es-v-2023-roci/a-64220445>

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).

(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____

(підпис)

(Прізвище

ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).

(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____

(підпис)

(Прізвище

ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).

(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20 ____ / 20 ____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).

(потрібно підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище

ініціали)